

Stopp innføringen av studieavgift for utenlandsstudenter

Vedtatt av SVs landsstyre 14. mai 2023.

Regjeringa ønsker å innføre studieavgift for studenter fra utenfor EØS/Sveits fra og med høsten 2023, og med det knuse gratisprinsippet i norsk høyere utdanning. Innføringen av studieavgift vil gi oss færre perspektiver og impulser utenfra, samtidig som mange av de fattigste i verden vil miste muligheten til å ta høyere utdanning i Norge. Det er grunnleggende feil at det er lommeboken, fremfor ferdigheter og kompetanse, som skal avgjøre hvem som kan ta høyere utdanning i Norge. Det taper både vi og resten av verden på.

Utdanningsinstitusjonene er gjennom statsbudsjettet for 2023 pålagt å ta betalt minimum kostnadsdekkende studieavgifter. Hittil har flere institusjoner regnet seg frem til at det kan koste mellom 250 000 kr og en million å ta en toårig utdanning i Norge. Studieavgift er usolidarisk i en verden der utdanning flere steder er et gode forbeholdt de få, og ikke de mange.

Innføringen av studieavgift vil føre til en nedgang i studenter fra utenfor EØS. Fraværet av studieavgift er den viktigste grunnen til at internasjonale studenter søker seg til Norge. Da Sverige innførte studieavgift i 2011, mistet de 80% av studenter fra utenfor EØS. Regjeringen anslår at også Norge vil miste om lag 70 % av dagens internasjonale søkere med innføringen. Tall fra HK-dir for 2021 viser at antallet internasjonale studenter som kommer til Norge per land utenfor Europa fordeler seg slik: Kina 844, Iran 791, Pakistan 613, India 518, USA 444, Nepal 434, Bangladesh 391, Filippinene 325, Ghana 219, og Nigeria 216. Det er disse studentene vi trolig vil miste med innføringen av studieavgift. I en tid med økende ulikhet og hvor nasjonalisme, rasisme og høyreekstreme krefter er på fremmarsj, mener vi det er uheldig at noen skal få tilgang til høyere utdanning gratis fordi de kommer fra Europa, mens studenter fra det globale sør vil måtte betale for nøyaktig det samme tilbudet.

Den forventede nedgangen i antall utenlandsstudenter vil ha en rekke negative konsekvenser for norsk akademia. I dag bringer studentmassen som rammes av studieavgiften med seg unik og verdifull kunnskap, erfaringer og perspektiver til norske utdanningsinstitusjoner. Mobilitetsmeldingen som ble vedtatt av Stortinget i 2020 slår fast at internasjonal eksponering og samarbeid tilfører utdanninger og studenter verdifulle perspektiver som løfter utdanningskvaliteten. Med innføringen av studieavgift vil norsk akademia bli ytterligere svekket for mangfold og internasjonalisering. I en tid der mange av Norges største utfordringer er av internasjonal karakter, trenger vi mer, ikke mindre internasjonalt samarbeid.

I tillegg vil en eventuell innføring av studieavgift svekke den viktige menneskerettighetsordningen Students At Risk. Innføring av studieavgift i kombinasjon med færre studieprogrammer på engelsk vil bety færre muligheter for forfulgte studenter til å komme til Norge gjennom denne ordningen.

Studieavgiften vil også påføre skade på etablerte norske fagmiljøer. Internasjonale studenter er en vesentlig rekrutteringsbase på alle utdanningsnivåer, inkludert til doktorgradsstipendiater og vitenskapelige stillinger. Flere utdanningsinstitusjoner påpeker i

sine høringsvar at man ikke regner med å få dekket bortfallet av tredjelandsstudenter med nasjonale eller europeiske studenter, ettersom det ikke finnes nok kvalifiserte søkere i disse gruppene. Studier med en høy andel internasjonale studenter står dermed i fare for å legges ned, noe som medfører at også fagmiljøene og arbeidsplassene i tilknytning til disse studiene står i fare.

Samtidig som behovet for kvalifisert arbeidskraft øker, mister Norge studenter som ville blitt i Norge etter endt utdanning. Mange internasjonale gradsstudentene som kommer til Norge, vurderer eller har et ønske om å jobbe i Norge etter endt utdanning. Andelen har økt de siste årene. I en undersøkelse fra Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (Diku) blant internasjonale studenter i 2019 oppga så mange som 70 prosent av gradsstudentene at de ønsket dette.

Implementeringen av studieavgift fra høsten 2023 for dårlig utredet. Det hviler stor usikkerhet rundt hvordan studieavgiften skal fastsettes. I statsbudsjettet for 2023 er det lagt opp til at utdanningsinstitusjoner skal miste finansiering tilsvarende det de vil hente inn i studieavgift, men departementets tallgrunnlag for størrelsen av dette kuttet er høyst usikkert, og utdanningsinstitusjonene melder følgelig om betydelig økonomisk usikkerhet i møte med kuttene. Videre vil implementeringen innebære økt administrativ ressursbruk for utdanningsinstitusjonene, som i seg selv ikke er ønskelig, samtidig som den korte tidslinjen for implementeringen gir urimelig kort tid til utdanningsinstitusjonene for å gjøre de nødvendige administrative og økonomiske tilpasningene.

Tidslinjen for implementering er ikke minst urimelig overfor de internasjonale studentene som har planlagt å begynne på studier i Norge høsten 2023 som nå rammes av studieavgiften. Studenter fra tredjeland er pålagt å dokumentere en betydelig sum innestående på norsk konto ved tidspunkt for visumsøknad som skal dekke levekostnader og skolepenger i Norge under studieoppholdet. For mange innebærer besparelse av denne summen langsiktig og målrettet arbeid, gjerne med betydelige bidrag og forventninger fra familie. Når denne summen nå øker betraktelig over natten, knuses også utdanningsambisjoner og livsplaner over natten.

Universitets- og høgskolesektoren står samlet mot innføringen av studieavgift. Samtlige norske utdanningsinstitusjoner, med unntak av NHH, har levert høringsvar der de går i mot innføringen av studieavgift. NTL, UNIO, Akademikerne, Forskerforbundet, Akademiet for yngre forskere, Tekna student og 16 utdanningsinstitusjoner signerte i høst NSOs felles opprop mot skolepenger for internasjonale studenter. Regjeringen er nødt til å lytte til sektorens unisone motstand og stoppe innføringen av studieavgift.

SV vil bevare gratisprinsippet i høyere utdanning, og skal jobbe for å stoppe innføringen av studieavgift for studenter utenfor EØS/Sveits. Utdanning skal være gratis for alle - uavhengig av hvor man er født.